

Avrupa İstatistikleri Uygulama Esasları, kurumsal çevre, istatistiksel üretim süreçleri ve istatistiksel veriyi içeren 15 ilke üzerine kurulmuştur. Kurumsal çevre 6 ilke, istatistiksel süreçler 4 ilke ve istatistiksel veri ise 5 ilkeyi içermektedir. Her bir ilkenin iyi uygulanması için yer alan göstergeler, Uygulama Esaslarının gerçekleştirilmesinin değerlendirilmesi için bir referans sağlar. Avrupa İstatistikleri için kalite ilkeleri Avrupa İstatistikleri Tüzüğü'nde belirlenmiştir.

Komisyon (Eurostat), Ulusal İstatistik Ofisleri ve Avrupa İstatistiklerinin geliştirilmesi, üretimi ve dağıtımından sorumlu diğer ulusal otoritelerden oluşan istatistik otoriteleri ; hükümetler, bakanlıklar ve Konsey ile birlikte Uygulama Esaslarına bağlıdırlar. Uygulama esaslarına ilişkin ilkeler, kalite yönetimi genel ilkeleri ile birlikte Avrupa İstatistik Sistemi'nin ortak kalite çerçevesini temsil eder.

Avrupa İstatistik Sistemi'nin Vizyonu

„Avrupa İstatistik Sistemi istatistiksel bilgi hizmetlerinde bir dünya lideri ve Avrupa Birliği ile üye devletler için en önemli bilgi sağlayıcı olacaktır. Bilimsel ilke ve yöntemleri temel alan Avrupa İstatistik Sistemi, demokratik süreçler ve toplumdaki gelişme için önemli bir dayanak olan Uyumlaştırılmış Avrupa İstatistikleri Programı'nı takdim edecek ve sürekli olarak geliştirecektir,„

Avrupa İstatistik Sistemi'nin Misyonu

„Ekonomi ve topluma ilişkin olarak, Avrupa Birliği'ne, dünyaya ve kamuoyuna; Avrupa, ulus ve bölge düzeyinde bağımsız ve yüksek kalitede bilgi sağlamakta ve bu bilgiyi karar verme, araştırma ve müzakere amacıyla herkese uygun hale getirmekteyiz,„

Avrupa İstatistik Sistemi üyeleri, yukarıdaki misyon ve vizyonu gerçekleştirmek amacıyla, Avrupa İstatistikleri Uygulama Esasları ilkeleri ile bütünleşme ve uyumlaştırmaya ek olarak liderlik taahhüdü, ortaklık, çalışan memnuniyeti ve sürekli gelişme gibi kalite yönetimi genel ilkelerine uygun olarak kullanıcılarla ortak işbirliği ve sürekli etkileşim için büyük çaba gösterirler.

Bu çalışma ile Avrupa istatistikleri uygulama esaslarını oluşturan ilkelere karşılık gelen ilgili Türkiye İstatistik Kanunu ve diğer mevzuatlarına yer verilmiştir.

Avrupa İstatistikleri Uygulama Esasları ile 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu ve ilgili diğer mevzuatların karşılığı

Kurumsal Çevre

Avrupa İstatistiklerini geliştiren, üreten ve dağıtan istatistik otoritelerinin verimliliği ve itibarı üzerinde, kurumsal ve örgütsel etkenlerin önemli bir etkisi bulunmaktadır. Kurumsal çevre başlığı altında; mesleki bağımsızlık, veri toplama yetkisi, kaynakların yeterliliği, kalite taahhüdü, istatistiksel gizlilik ile tarafsızlık ve nesnellik ilkeleri yer almaktadır.

1

Mesleki Bağımsızlık

İstatistik otoritelerinin diğer siyasi, düzenleyici ya da idari kurum ve kuruluşların yanı sıra işletmelerden mesleki açıdan bağımsız olması Avrupa İstatistiklerinin güvenilirliğini sağlar.

GÖSTERGELER

Gösterge 1.1: Ulusal İstatistik Ofisleri ve Eurostat'ın, istatistiklerin geliştirilmesi, üretimi ve dağıtımında siyasi ve diğer dış müdahalelerden bağımsızlığı kanunla düzenlenir ve bu bağımsızlık diğer istatistik otoriteleri için de geçerlidir.

Gösterge 1.2: Ulusal İstatistik Ofisleri ve Eurostat ile uygun hallerde diğer istatistik otoritelerinin Başkanları, siyasi otoriteler ile kamu kurum ve kuruluşlarıyla koordinasyonun sağlanmasında yeterli hiyerarşik mevkiye ve mesleki açıdan en yüksek kapasiteye sahiptirler.

Gösterge 1.3: Ulusal İstatistik Ofisleri ve Eurostat ile uygun hallerde diğer istatistik otoritelerinin Başkanları, istatistiklerin bağımsız bir şekilde geliştirilmesi, üretilmesi ve dağıtılmasından sorumludurlar.

Gösterge 1.4: Ulusal İstatistik Ofisleri ve Eurostat ile uygun hallerde diğer istatistik otoritelerinin Başkanları, istatistiksel yöntemler, standartlar ve usuller ile istatistiksel yayınların içerik ve yayımlama takvimini belirleme konusunda tek sorumludurlar.

Gösterge 1.5: İstatistiksel çalışma programları ve kaydedilen ilerlemeyi gösteren dönemsel raporlar yayımlanır.

Gösterge 1.6: İstatistiksel yayınlar, siyasi ifadelerden açıkça arındırılır ve ayrı olarak yayımlanır.

Gösterge 1.7: Ulusal İstatistik Ofisleri ve Eurostat ile uygun hallerde diğer istatistik otoriteleri, elverişli olduğu düşünüldüğü takdirde, istatistiklere yönelik eleştiri ve istatistiklerin amacı dışında kullanılması durumlarında kamuoyuna açıklamada bulunur.

Gösterge 1.8: Ulusal İstatistik Ofisleri, Eurostat ve uygun hallerde diğer istatistik otoritelerinin Başkanlarının ataması yalnızca mesleki yeterliliğe göre yapılır. Görev süresinin sonlandırılmasına ilişkin nedenler yasal düzenleme ile belirlenir. Bunlar, mesleki veya bilimsel bağımsızlıktan ödün veren nedenleri içermez.

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

Resmî İstatistik Programı

Madde 3- Resmî İstatistik Programı, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan konularda üretilecek resmî istatistiklere ilişkin çerçeveyi oluşturur. Sayım ve araştırmalar Program çerçevesinde yapılır.

Program; mevcut kaynakları, cevap verenlerin üzerindeki yükü, fayda-maliyet ilişkisini göz önüne alarak, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyduğu diğer alanlardaki durumunun tespit edilmesi ve izlenmesi için gereken istatistikleri kapsar.

Program, Konseyin istişari görüşleri doğrultusunda Başkanlık tarafından beş yıllık olarak hazırlanır ve Bakanlar Kuruluna sunulur. Program, Bakanlar Kurulu kararının Resmî Gazetede yayımlanmasıyla yürürlüğe girer. Gerekli hallerde Programda değişiklik, ilgili kuruluşların görüşü alınarak Başkanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile yapılır ve Resmî Gazetede yayımlanır. Programın yürütülmesinden Başkanlık sorumludur.

Başkanlık, Programın uygulanması konusunda Konseye sunulmak üzere Yıllık İzleme Raporları hazırlar ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurur.

İlkeler

Madde 4- Resmî istatistiklerin kalitesinin geliştirilmesi için Program kapsamında üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistikî gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır.

Bilimsel ve teknik özerklik

Madde 17- Programın uygulanmasında, Kurum çalışanları ile diğer uygulayıcı birimlere, veri kaynakları, istatistikî yöntem ve süreçlerinin seçimi, dağıtımın içerik, şekil ve zamanı ve istatistikî gizliliğin uygulanması başta olmak üzere, hiçbir konuda talimat verilemez.

Türkiye İstatistik Kurumunun görev ve yetkileri

Madde 18 (c) Resmî istatistiklerin üretimi sırasında kullanılacak istatistikî yöntemleri, tanımları, sınıflamaları ve standartları, ulusal ve uluslararası normlara uygun olarak belirlemek.

(d) Ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim ve teknoloji alanları ile gerekli görülen diğer alanlardaki istatistiklerini derlemek, değerlendirmek, analiz etmek ve yayımlamak.

Başkan

Madde 22- Başkan, Türkiye İstatistik Kurumunun en üst yöneticisi olup, Başkanlık hizmetlerini, mevzuat hükümlerine, resmî istatistik programına, Kurumun amaç ve politikalarına, stratejik planına, performans göstergelerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekle görevli ve yetkilidir. Başkan, Başbakanı veya Kurumun bağlı olduğu Bakanı karşı sorumludur.

Madde 23- Başkanlığa atanacaklarda; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde öngörülen genel şartlara ilave olarak, en az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarından ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olma şartı aranır.

Başkan, Bakanlar Kurulu kararı ile beş yıl süre için atanır. Süresi dolan Başkan aynı göreve bir defaya mahsus olmak üzere tekrar atanabilir. Başkanın görev süresi dolmadan görevine son verilemez. Başkan, ancak, resmî sağlık kurulu raporuyla görevini devamlı yapmasına engel olabilecek durumun tespiti veya atamaya ilişkin şartları kaybetmesi halinde atama usulüne göre süresi dolmadan görevden alınabilir.

İlgili diğer mevzuatlar:

1. İstatistik Konseyi Yönetmeliği (Madde 4, Madde 7)
2. Resmî İstatistiklerin Yanlış Kullanılması ve Yorumlanmasını Önlemeye Yönelik Usul ve Esaslar

2

Veri Toplama Yetkisi

İstatistik otoriteleri, Avrupa İstatistiklerinin amaçları doğrultusunda bilgi toplamak için açık yasal bir yetkiye sahiptir. İstatistik otoritelerinin talebi üzerine, kurum ve kuruluşlar, işletmeler ve hanehalkları ile genel olarak halkın, veriye erişimleri ve veriyi elde etmeleri Avrupa İstatistiklerinin amaçları doğrultusunda kanunla sınırlandırılabilir.

GÖSTERGELER

Gösterge 2.1: İstatistik otoritelerinin, Avrupa İstatistiklerinin geliştirilmesi, üretimi ve dağıtımını amacıyla bilgi toplama yetkisi kanunla düzenlenir.

Gösterge 2.2: İstatistik otoritelerine, istatistiksel amaçlar için idari verilere erişebilme izni kanunla verilir.

Gösterge 2.3: İstatistik otoriteleri, istatistiksel araştırmalara cevap verilmesini yasal düzenlemeler ile zorunlu hale getirebilir.

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

Bilgi isteme, bilgilerin doğruluğunu araştırma, kontrol ve saklama

Madde 7- Başkanlık, Kurumun görev alanına giren konularla ilgili sayım ve araştırmalarda, istatistik üretimi için gerekli gördüğü her türlü ortamdaki veri ve bilgiyi, tüm istatistik birimlerden, Başkanlıkça belirlenen şekil, süre ve standartlarda doğrudan isteme yetkisine sahiptir.

Başkanlık, gerektiğinde verilen veri veya bilgilerin doğruluğunu araştırmaya, kontrol etmeye, ilgililerden ek bilgi ve belge istemeye, araştırma ve kontroller sonucu düzenlenecek belgelerle gerçek veri ve bilgiyi belirlemeye yetkilidir.

Başkanlığın veri ve bilgi derleme ve yayımlama işlemleri dahil her türlü faaliyetleri elektronik ortamda yapılabilir, arşivlenebilir ve elektronik imza kullanılabilir.

Elektronik ortamda tutulan bilgilere ilişkin belgeler, bu veri ve bilgilerin kesinleşip kullanıma açık hale gelmesine kadar saklanır ve bu sürenin sonunda imha edilir.

Cevap verme yükümlülüğü ve sınırları

Madde 8- (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 20/3/2008 tarihli ve E.: 2006/167, K.: 2008/86 sayılı Kararı ile.; Yeniden Düzenleme: 25/11/2008-5813/1 md.)

İstatistiki birimler, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyulan diğer alanlardaki resmi istatistikleri üretmek üzere, Anayasa'da belirlenen temel haklar ve ödevler çerçevesinde, kendilerinden istenen veri veya bilgileri, Başkanlığın belirleyeceği şekil, süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz vermekle yükümlüdür.

İdari verilere erişim

Madde 9- Kurum ve kuruluşlar, resmi istatistik üretiminde kullanılmak üzere, kendi görev alanları ile ilgili konularda topladıkları, işledikleri ve sakladıkları kayıt ve diğer veri dosyalarını ve her türlü harita ile uzaktan algılanmış veriyi, belirlenen süre içerisinde ücret talep etmeksizin Başkanlığa vermek veya kullanımına açmakla yükümlüdürler.

Ulusal kayıt sistemleri

Madde 10- Kurum ve kuruluşlar kendi görev alanlarına ilişkin ulusal kayıt sistemlerini Başkanlığın belirlediği standartlarda oluşturmak, güncellemek ve Başkanlığın istatistik amaçlı kullanımına açmakla yükümlüdür.

Bu konuda yapılacak her türlü mevzuat çalışmalarında Başkanlığın uygun görüşü alınır.

Türkiye İstatistik Kurumunun görev ve yetkileri

Madde 18 (d) Ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim ve teknoloji alanları ile gerekli görülen diğer alanlardaki istatistiklerini derlemek, değerlendirmek, analiz etmek ve yayımlamak.

(I) Ulusal kayıt sistemlerinin oluşturulmasında standartları tanımlamak, uygulamak ve kurumlararası koordinasyon ile uygulanmasını sağlamak.

Taşra teşkilâtı

Madde 44- Başkanlığın taşra teşkilâtı ekli (II) sayılı cetvelde gösterilmiştir. (Ek cümle: 11/10/2011 - KHK - 662/33 md.) Başkanlıkça gerek duyulan illerde bölge müdürlüklerine bağlı olarak irtibat büroları kurulabilir. Taşra teşkilâtı, bu Kanunla Kuruma verilen ulusal düzeydeki sayım ve araştırma faaliyetlerinde sorumluluk bölgesine ait verilerin derlenmesi, değerlendirilmesi, kalite kontrolü, analizi ve merkeze aktarımı ile bölgesel istatistiklerin alt yapısını oluşturmakla ve üretmekle görevlidir. Bölge Müdürleri bölgesel düzeydeki tüm istatistik faaliyetlerini yürütmek ve yerel birimlerle koordinasyonu sağlamakla doğrudan Başkana karşı sorumludur.

İdari para cezaları

Madde 54- Sayımlarda geçerli mazereti olmadan verilen görevleri yapmaktan kaçınanlara beşyüz Yeni Türk Lirası idarî para cezası uygulanır. Görevlendirilenleri geçerli mazereti olmaksızın eğitim ve toplantılara göndermeyen veya görev yapmasına izin vermeyen kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri ve sorumlularına, izin vermedikleri her kişi için beşyüz Yeni Türk Lirası idarî para cezası uygulanır ve bu durum ilgililerin kurumlarına bildirilir. Ayrıca, görevlendirilmek üzere yetiştirme kurslarına katılan kimselerden, görevlerini geçerli mazereti olmaksızın yapmaktan kaçındıkları takdirde, yetiştirilmeleri için yapılan giderler genel hükümler çerçevesinde tahsil edilir.

Başkanlık veya kurum ve kuruluşlar tarafından Program kapsamında istenen bilgileri, geçerli bir mazereti olmaksızın belirlenen şekil ve sürede vermeyen veya eksik veya hatalı verenler, bir kereye mahsus olmak üzere uyarılarak yedi gün içerisinde bilgileri vermeleri veya eksik ve hataları gidermeleri istenir. Bu uyarıya rağmen, bilgileri hiç vermeyen veya talep edildiği hâlde eksikleri gidermeyen ve hataları düzeltmeyen gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerinin organ ve temsilcileri hakkında, filin;

(a) Hanehalkı veya bireylerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda beşyüz Yeni Türk Lirası,

(b) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 20/3/2008 tarihli ve E.: 2006/167, K.: 2008/86 sayılı Kararı ile.; Yeniden Düzenleme: 25/11/2008-5813/3 md.) Hane halkı veya bireyler dışında kalan diğer istatistikî birimlerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda binbeşyüz Yeni Türk Lirası,

(c) Sayımlarda işlenmesi durumunda ikibin Yeni Türk Lirası, İdarî para cezası uygulanır.

(Ek fıkra: 13/6/2012-6327/41 md.) Kurum tarafından bu Kanunun 9 uncu maddesi kapsamında talep edilen her türlü kayıt ve verinin otuz gün içinde verilmemesi veya Kurumun kullanımına açılmaması durumunda ilgili kurum ve kuruluşun üst yöneticileri hakkında ikinci fıkranın (b) bendinde belirtilen tutarda idari para cezası uygulanır.

İdarî para cezası ve diğer cezaların uygulanması, istatistikî birimin bilgi verme yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

7201 sayılı Tebligat Kanununda belirtilen usûllerden biri ile yapılan tebligatlar veya araştırmada görev alan personel tarafından bilgi ile ilgili dokümanların istatistikî birim yetkilisine verildiği veya bilginin istenmesi amacıyla istatistikî birimin ziyaret edildiğine ilişkin Başkanlıkça belirlenen usûllere uygun olarak tanzim edilmiş tutanaklar, istatistikî birimlerden bilgi istendiğinin tevsikinde yeterli olup, ispat için başka belge aranmaz.

Bu madde hükümleri, sözleşme ile üçüncü kişilere yaptırılan araştırmalar için de uygulanır.

İdarî para cezalarına ilişkin karar, sayım için mahallî komiteler kurulması durumunda, komitelerin başkanı tarafından; Programda belirtilmek şartıyla sayımların başka kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmesi durumunda bu kurum ve kuruluşların en üst yöneticileri tarafından; diğer durumlarda ise Başkanlığın merkez veya taşra teşkilâtının en üst amirleri tarafından verilir.

3

Kaynakların Yeterliliği

İstatistik otoritelerinin kullanımına tahsis edilen kaynaklar, Avrupa istatistikleri gereksinimlerini karşılamak için yeterlidir.

GÖSTERGELER

Gösterge 3.1: İnsan kaynakları, mali kaynaklar ve bilgi işlem altyapısı hem miktar hem de nitelik bakımından mevcut istatistiksel ihtiyaçları karşılamak için kullanılır.

Gösterge 3.2: İstatistiklerin kapsamı, ayrıntısı ve maliyeti, ihtiyaçları karşılamada yeterlidir.

Gösterge 3.3: Yeni üretilecek istatistiklere yönelik talepleri, maliyetleri bakımından değerlendirmek ve gerekçelendirmek için çeşitli usuller mevcuttur.

Gösterge 3.4: Kaynakların daha etkin kullanılabilmesi amacıyla, halihazırda üretilmekte olan istatistiklerin tümü için, bu ihtiyacın devam edip etmediğini değerlendirmek ve bu istatistiklerden hangilerinin üretimine son verilmesi ya da üretiminin azaltılması gerektiğini belirlemek üzere çeşitli usuller mevcuttur.

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

Resmî İstatistik Programı

Madde 3- Resmî İstatistik Programı, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan konularda üretilecek resmî istatistiklere ilişkin çerçeveyi oluşturur. Sayım ve araştırmalar Program çerçevesinde yapılır.

Program; mevcut kaynakları, cevap verenlerin üzerindeki yükü, fayda-maliyet ilişkisini göz önüne alarak, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyduğu diğer alanlardaki durumunun tespit edilmesi ve izlenmesi için gereken istatistikleri kapsar.

Program, Konseyin istişari görüşleri doğrultusunda Başkanlık tarafından beş yıllık olarak hazırlanır ve Bakanlar Kuruluna sunulur. Program, Bakanlar Kurulu kararının Resmî Gazetede yayımlanmasıyla yürürlüğe girer.

Gerekli hâllerde Programda değişiklik, ilgili kuruluşların görüşü alınarak Başkanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile yapılır ve Resmî Gazetede yayımlanır. Programın yürütülmesinden Başkanlık sorumludur.

Başkanlık, Programın uygulanması konusunda Konseye sunulmak üzere Yıllık İzleme Raporları hazırlar ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurur.

Türkiye İstatistik Kurumunun görev ve yetkileri

Madde 18 (g) İstatistik alanındaki ulusal ve uluslararası öncelikleri dikkate alarak istatistikî veri ihtiyacı duyulan alanları ve veri derleme yöntemlerini ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde belirlemek.

Personel rejimi ve fazla çalışma

Madde 45- (Mülga birinci fıkra: 11/10/2011-KHK-666/1 md.)

(İptal ikinci fıkra: Ana. Mah.'nin 19/12/2005 tarihli ve E.:2005/143, K.:2005/99 sayılı Kararı ile; Yeniden Düzenleme: 17/5/2006-5503/2 md.; Mülga ikinci fıkra: 11/10/2011-KHK-666/1 md.)

Özel uzmanlık gerektiren hizmetlerde sözleşmeli olarak yabancı uzman çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacak olan yabancı uzmanlara yapılacak ödemeler ile çalışma usûl ve esasları Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

(Mülga son fıkra: 11/10/2011-KHK-666/1 md.)

İlgili diğer mevzuatlar:

1. Türkiye İstatistik Kurumu Eğitim ve Araştırma Merkezinin Kuruluşu Görevleri ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik (Madde 8)
2. Türkiye İstatistik Kurumu Uzman Yardımcılığı Giriş ve Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanlığı Yeterlik Sınavları ile Atama ve Yetiştirilmelerine Dair Yönetmelik (İkinci, üçüncü ve dördüncü bölümler)

4

Kalite Taahhüdü

İstatistik otoriteleri kaliteye bağlıdır. Süreç ve ürün kalitesini sürekli olarak geliştirmek amacıyla düzenli ve sistematik olarak güçlü ve zayıf yönlerini belirler.

GÖSTERGELER

Gösterge 4.1: Kalite politikası belirlenir ve kamuoyuna duyurulur. Kalite yönetimine ilişkin örgütsel bir yapı ve araçlar bulunur.

Gösterge 4.2: İstatistik üretim sürecinin kalitesinin planlanması ve izlenmesi için usuller bulunur.

Gösterge 4.3: Olası değişikliklere ilişkin olarak, ürün kalitesi düzenli olarak izlenir, değerlendirilir ve Avrupa İstatistiklerinin kalite kriterlerine uygun olarak açıklanır.

Gösterge 4.4: Uygun hallerde, dış uzman da kullanılarak temel istatistiksel veriler düzenli olarak ve eksiksiz bir şekilde incelenir.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

İlkeler

Madde 4- Resmi istatistiklerin kalitesinin geliştirilmesi için Program kapsamında üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistiki gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır.

Resmi istatistiklerin gerçekleri yansıtmasının sağlanması, tüm kullanıcılara tarafsız ve eş zamanlı olarak sunulması, gizlilik ilkesine riayet edilmesi, kamuoyunun bilgi edinme hakkının gözetilmesi temel esaslardır.

Resmi istatistiklerin kalitesinin ve ilkelere uygunluğunun değerlendirilebilmesi için gerekli tüm bilgiler ve resmi istatistik üretiminde kullanılan yöntemler kamuoyuna açıklanır.

Programı uygulayan tüm kurum ve kuruluşlar ile görevliler, bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak her türlü düzenleyici işlemlerde belirtilen ilkelere uymakla yükümlüdür.

Türkiye İstatistik Kurumunun görev ve yetkileri

Madde 18 (h) Programın kurum ve kuruluşlara verdiği resmî istatistik görevlerinin yerine getirilmesini izlemek, bu kurumlarca üretilen istatistiklerin uluslararası standartlara uygunluğunu incelemek, kalite kontrolünü yapmak ve bu konularda teknik destek ve koordinasyonu sağlamak.

(i) Kalkınma plânları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsediği temel ilkeler çerçevesinde, Kurumun orta ve uzun vadeli strateji ve politikalarını belirlemek; Kurumun stratejik plânlarına, yıllık amaç ve hedeflerine bağlı olarak teşkilât yapısını, hizmet kalite standartlarını, yönetim hizmet ve süreçlerini sürekli geliştirici tedbirler almak.

(j) Programın uygulanmasına ilişkin Yıllık İzleme Raporlarını hazırlamak.

Veri Kalite Kontrol Kurulu

Madde 41- Başkanlıkta, Başkanlığın merkez ve taşra teşkilatının istatistik çalışmaları ve Programda yer alan istatistiklerin üretimine yönelik alan çalışmaları ile diğer kayıtlardan başlayıp, verilerin yayımlanmasına kadar geçen tüm süreçleri bilimsellik ve uluslararası standartlara uygunluk açısından incelemek ve değerlendirmek ve gerektiğinde yerinde kalite kontrol çalışmaları yapmak üzere Veri Kalite Kontrol Kurulu oluşturulur.

Kurul, Başkanın görevlendireceği bir Başkan Yardımcısının başkanlığında, Yöntem Araştırmaları Daire Başkanı, ana hizmet birimlerinden en az iki daire başkanı ve en az bir istatistik müşavirinden oluşur. Kurulun çalışmalarına yardımcı olmak üzere Başkanlıkça geçici veya sürekli çalışma grupları oluşturulabilir. Bu gruplarda, kamu kurum ve kuruluşlarından personel görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirilen personelin aylık, ek gösterge, ödenek, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali ve sosyal hak ve yardımları kendi kurumlarınca ödenir. Kurulun sekreteryaya hizmetleri, Yöntem Araştırmaları Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

Taşra teşkilâtı

Madde 44- Başkanlığın taşra teşkilâtı ekli (II) sayılı cetvelde gösterilmiştir. (Ek cümle: 11/10/2011 - KHK - 662/33 md.) Başkanlıkça gerek duyulan illerde bölge müdürlüklerine bağlı olarak irtibat büroları kurulabilir. Taşra teşkilâtı, bu Kanunla Kuruma verilen ulusal düzeydeki sayım ve araştırma faaliyetlerinde sorumluluk bölgesine ait verilerin derlenmesi, değerlendirilmesi, kalite kontrolü, analizi ve merkeze aktarımı ile bölgesel istatistiklerin alt yapısını oluşturmakla ve üretmekle görevlidir. Bölge Müdürleri bölgesel düzeydeki tüm istatistik faaliyetlerini yürütmek ve yerel birimlerle koordinasyonu sağlamaktan doğrudan Başkana karşı sorumludur.

İlgili diğer mevzuatlar:

1. Veri Kalite Kontrol Kurulunun Oluşumu ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (Tamamı)
2. Resmi İstatistik Programı Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge (Madde 5)

5

İstatistiksel Gizlilik

Veri sağlayıcıların (hanehalkları, girişimler, kurum ve kuruluşlar ile diğer cevaplayıcılar) gizliliği, sağladıkları bilgilerin gizliliği ve söz konusu bilgilerin yalnızca istatistiksel amaçlar için kullanılacağı mutlak olarak garanti edilir.

GÖSTERGELER

Gösterge 5.1: İstatistiksel gizlilik kanunla garanti altına alınır.

Gösterge 5.2: Çalışanlar görevlendirilirken, yasal gizlilik taahhüt belgesi imzalarlar.

Gösterge 5.3: İstatistiksel gizliliğin kasıtlı olarak ihlal edilmesi durumunda cezalar öngörülür.

Gösterge 5.4: İstatistiklerin üretim ve dağıtım süreçlerinde istatistiksel gizliliğin korunması amacıyla kılavuzlar ve talimatlar düzenlenir. Gizlilik politikası kamuoyunun bilgisine sunulur.

Gösterge 5.5: İstatistiksel veritabanlarının güvenliğini ve bütünlüğünü korumak amacıyla fiziksel, teknolojik ve örgütsel hükümlere yer verilir.

Gösterge 5.6: Dış kullanıcıların araştırma amaçlı olarak istatistiksel mikro verilere ulaşımına ilişkin katı kurallar uygulanır.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

İlkeler

Madde 4- Resmi istatistiklerin kalitesinin geliştirilmesi için Program kapsamında üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistiki gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır.

Resmi istatistiklerin gerçekleri yansıtmasının sağlanması, tüm kullanıcılara tarafsız ve eş zamanlı olarak sunulması, gizlilik ilkesine riayet edilmesi, kamuoyunun bilgi edinme hakkının gözetilmesi temel esaslardır.

Resmi istatistiklerin kalitesinin ve ilkelere uygunluğunun değerlendirilebilmesi için gerekli tüm bilgiler ve resmi istatistik üretiminde kullanılan yöntemler kamuoyuna açıklanır.

Programı uygulayan tüm kurum ve kuruluşlar ile görevliler, bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak her türlü düzenleyici işlemlerde belirtilen ilkelere uymakla yükümlüdür.

Uygulama makamları

Madde 6- Resmi istatistikler Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı ve Programda belirtilen kurum ve kuruluşlar tarafından üretilir, dağıtılır ve yayımlanır. Kurum ve kuruluşların, görev alanları ile ilgili resmi istatistiklere ilişkin veri derleme, değerlendirme ve yayımlama görev ve yetkisi Programda açıkça belirtilir. Bu kurum ve kuruluşlar, talep edilmesi durumunda, derlenen verileri istenilen zamanda Başkanlığa vermekle yükümlüdür. Diğer yasal düzenlemelerdeki gizlilik hükümleri belirtilerek Kuruma iletilen veri ve bilgilerin korunmasında ve saklanmasında söz konusu gizlilik hükümleri aynen uygulanır. Başkanlık, kurum ve kuruluşlar tarafından derlenen resmi istatistikleri de yayımlayabilir ve dağıtabilir.

İstatistik sonuçlarına erişim

Madde 12- Başkanlık ve Programda yer alan kurum ve kuruluşlar, üretilen resmi istatistiklere, Programda belirtilen standart ve yayın tarihine uyarak, tüm kullanıcıların kolay ve eşit şartlarda erişmesini sağlayacak tedbirleri alırlar.

Kurum tarafından derlenen istatistiki bilgiler, kullanıma açılmadan önce herhangi bir şahsa veya makama verilemez.

Gizli veriler

Madde 13- Gizli verilere yalnızca resmi istatistik üretiminde görev alanlar, görevlerini yerine getirebilmek için ihtiyaç duydukları ölçüde erişebilirler.

Bireysel verinin toplulaştırılması ile oluşturulan veri tablosunun herhangi bir hücresindeki istatistiki birim sayısının üçten az olması veya birim sayısı üç ve daha fazla olduğu halde bir veya iki istatistiki birimin hakim durumda olması halinde ilgili hücredeki veri gizli kabul edilir.

Resmi istatistiklerin üretilmesi için toplanan, işlenen ve saklanan verilerden gizli olanları, idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz ve ispat aracı olamaz. Bu bilgileri derleyen ve değerlendiren memurlar ve diğer görevliler de bu yasağa uymak zorundadır. Bu yükümlülük, görevlilerin görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam eder.

Resmi istatistik üreten kurum ve kuruluşların yetkilileri tarafından, gizli verilerin hukuka aykırı erişimine, açıklanmasına veya kullanımına karşı her türlü önlem alınır.

Herkeseye açık kaynaklardan elde edilen veri veya bilgiler gizli kabul edilmez.

İstatistiki birimin, kendisine ait gizli verilerin açıklanmasına yazılı onay vermesi halinde, veri gizliliği ortadan kalkar.

Gizli veriler, ancak doğrudan veya dolaylı tanımlamaya yol açmayacak şekilde diğer bilgilerle birleştirilerek yayımlanabilir.

Dış ticaret istatistiklerinde dolaylı tanınma ile gizlilik kapsamına giren veriler için bu gizlilik hükümleri, istatistiki birimin kendisine ait verinin gizlenmesini talep eden yazılı başvurusu halinde uygulanır.

Veri gizliliği ve güvenliğine ilişkin usul ve esaslar, ulusal ve uluslararası ilkeler doğrultusunda, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Bireysel verilerin kullanımı

Madde 14- Bireysel veriler, istatistiki birimlerin doğrudan veya dolaylı olarak tanınmasına yol açacak bölümleri gizlendikten sonra, münferit birimlere atıfta bulunmayan bilimsel amaçlı araştırmalarda kullanılması kaydı ve Başkanlığın yazılı izniyle verilebilir. Bireysel verileri kullanma hakkı elde edenler, bu verileri üçüncü şahıslara veremezler.

İlgili diğer mevzuatlar:

1. Resmi İstatistiklerde Veri Gizliliği ve Gizli Veri Güvenliğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (Tamamı)
2. Türkiye İstatistik Kurumu Mikro Veriye Erişim ve Kullanımı Hakkında Yönerge (Tamamı)
3. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Personelinin Kurumsal Veri Tabanlarına Erişim ve Kullanım Yönergesi (Madde 4, Madde 6)
4. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Bölge Müdürlükleri'nin Üretim Veri Tabanlarına Erişim ve Kullanım Yönergesi (Madde 4, Madde 6)

6

Tarafsızlık ve Nesnellik

İstatistik otoriteleri, Avrupa İstatistiklerini, bilimsel bağımsızlığa saygılı bir şekilde ve tüm kullanıcılara eşit mesafede, nesnel, mesleki ve şeffaf bir şekilde geliştirir, üretir ve dağıtır.

GÖSTERGELER

Gösterge 6.1: İstatistikler, istatistiksel mütalaalar tarafından belirlenen nesnel bir temelde derlenir.

Gösterge 6.2: Kaynakların ve istatistiksel yöntemlerin seçimi ile istatistiklerin dağıtımına ilişkin kararlar istatistiksel mütalaalar göz önüne alınarak belirlenir.

Gösterge 6.3: Yayımlanmış istatistiklerde fark edilen hatalar, mümkün olan en kısa zamanda düzeltilir ve kamuoyuna duyurulur.

Gösterge 6.4: Kullanılan yöntem ve usullere ilişkin bilgiler kamuoyunun bilgisine sunulur.

Gösterge 6.5: İstatistiklerin açıklanma tarihi ve zamanı önceden duyurulur.

Gösterge 6.6: Önemli revizyonlarda ve metodoloji değişikliklerinde önceden bildirim yapılır.

Gösterge 6.7: Tüm kullanıcılar istatistiklere aynı zamanda ve eşit erişim hakkına sahiptir. Herhangi bir dış kullanıcının verinin açıklanma zamanı öncesinde veriye ayrıcalıklı erişimi yasaklanır, denetlenir ve bu hususta kamuoyu bilgilendirilir. Bu husus ihlal edildiği takdirde, tüm kullanıcılar arasında tarafsızlığı sağlamak amacıyla verinin açıklanma zamanı öncesi düzenlemeler yeniden gözden geçirilir.

Gösterge 6.8: Basın toplantılarında yapılan istatistiksel duyuru ve açıklamalar nesnel ve tarafsızdır.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

İlkeler

Madde 4- Resmi istatistiklerin kalitesinin geliştirilmesi için Program kapsamında üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistiki gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır.

Resmi istatistiklerin gerçekleri yansıtmasının sağlanması, tüm kullanıcılara tarafsız ve eş zamanlı olarak sunulması, gizlilik ilkesine riayet edilmesi, kamuoyunun bilgi edinme hakkının gözetilmesi temel esaslardır.

Resmi istatistiklerin kalitesinin ve ilkelere uygunluğunun değerlendirilebilmesi için gerekli tüm bilgiler ve resmi istatistik üretiminde kullanılan yöntemler kamuoyuna açıklanır.

Programı uygulayan tüm kurum ve kuruluşlar ile görevliler, bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak her türlü düzenleyici işlemlerde belirtilen ilkelere uymakla yükümlüdür.

İstatistik sonuçlarına erişim

Madde 12- Başkanlık ve Programda yer alan kurum ve kuruluşlar, üretilen resmi istatistiklere, Programda belirtilen standart ve yayın tarihine uyarak, tüm kullanıcıların kolay ve eşit şartlarda erişmesini sağlayacak tedbirleri alırlar.

Kurum tarafından derlenen istatistiki bilgiler, kullanıma açılmadan önce herhangi bir şahsa veya makama verilemez.

Bilimsel ve teknik özerklik

Madde 17- Programın uygulanmasında, Kurum çalışanları ile diğer uygulayıcı birimlere, veri kaynakları, istatistiki yöntem ve süreçlerinin seçimi, dağıtımın içerik, şekil ve zamanı ve istatistiki gizliliğin uygulanması başta olmak üzere, hiçbir konuda talimat verilemez.

İlgili diğer mevzuatlar:

1. Türkiye İstatistik Kurumu Tarafından Yayımlanmış İstatistiksel Veri ve Bilgilerde Hataların Düzeltilmesi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge (Tamamı)
2. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Tarafından Üretilen İstatistiki Verilerde Revizyon Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge (Tamamı)

İstatistiksel Süreçler

İstatistik otoriteleri tarafından resmi istatistiklerin organize edilmesi, toplanması, işlenmesi ve dağıtılması süreçlerinde, Avrupa standartları ve diğer uluslararası standartlar, kılavuzlar ile iyi uygulamalar tam olarak gözetilmelidir. İstatistiklerin güvenilirliği, iyi yönetim ve etkinliğe duyulan saygınlık ile geliştirilir. İstatistiksel süreçler başlığı altında; güvenilir metodoloji, uygun istatistiksel süreçler, cevaplayıcı yükünün azaltılması ve maliyet etkinliği ilkeleri yer almaktadır.

7

Güvenilir Metodoloji

Güvenilir metodoloji, kaliteli istatistiklerin temelini oluşturur. Bu husus, uygun araçları, usulleri ve uzmanlığı gerektirir.

GÖSTERGELER

Gösterge 7.1: Avrupa İstatistikleri için kullanılan genel metodolojik çerçeve, Avrupa standartlarını ve diğer uluslararası standartları, kılavuzları ve iyi uygulamaları takip eder.

Gösterge 7.2: İstatistik otoritesi tarafından, standart kavramlar, tanımlar ve sınıflamaları sağlamaya yönelik usuller tutarlı ve sürekli olarak uygulanır.

Gösterge 7.3: İş kayıtları ve nüfus araştırmaları çerçevesi düzenli olarak değerlendirilir ve yüksek kaliteyi güvence altına almak amacıyla gerektiğinde güncellenir.

Gösterge 7.4: Ulusal sınıflama sistemleri ile bunlara karşılık gelen Avrupa sistemleri arasındaki uyum düzeyi yüksektir.

Gösterge 7.5: İstatistik otoriteleri, konu ile ilgili akademik bilim dallarından mezun olanları istihdam eder.

Gösterge 7.6: İstatistik otoriteleri, personeline yönelik olarak sürekli bir mesleki eğitim politikası uygular.

Gösterge 7.7: Metodolojiyi geliştirmek, uygulanan yöntemlerin etkinliğini artırmak ve mümkün olduğunda uygun araçları teşvik etmek amacıyla bilim çevreleriyle işbirliği yapılır.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

Uygulama esasları

Madde 5- Programda; üretilecek tüm resmi istatistiklerin amaç, kapsam, yöntem, sıklık, iş planı ve dağıtım ilkeleri ile çalışmayı yürütecek ve koordine edecek kurum ve kuruluşlar açıkça belirtilir.

Söz konusu kurum ve kuruluşlar, Programda kendilerine verilen görev ve sorumlulukları belirtilen zamanda yerine getirmekle yükümlüdür. Bu görev ve sorumluluklar Programın yürürlüğe girmesiyle başlar.

Ulusal kayıt sistemleri

Madde 10- Kurum ve kuruluşlar kendi görev alanlarına ilişkin ulusal kayıt sistemlerini Başkanlığın belirlediği standartlarda oluşturmak, güncellemek ve Başkanlığın istatistik amaçlı kullanımına açmakla yükümlüdür.

Bu konuda yapılacak her türlü mevzuat çalışmalarında Başkanlığın uygun görüşü alınır.

Sınıflamalar

Madde 11- Kurum ve kuruluşlar, Başkanlık tarafından oluşturulan istatistik amaçlı tanım ve sınıflamaları kullanmakla; kendi ihtiyaçları doğrultusunda belirleyecekleri sınıflamaları kullanmaları halinde ise, Başkanlığın belirlediği sınıflamalara dönüştürülmesini sağlayacak tedbirleri almakla yükümlüdür.

Türkiye İstatistik Kurumunun görev ve yetkileri

Madde 18 (c) Resmî istatistiklerin üretimi sırasında kullanılacak istatistikî yöntemleri, tanımları, sınıflamaları ve standartları, ulusal ve uluslararası normlara uygun olarak belirlemek.

(f) İstatistik alanındaki bilimsel araştırma teknikleri ile istatistikî yöntem ve bilgi teknolojilerine ilişkin gelişmeleri takip etmek ve bunların uygulanması için gerekli önlemleri almak.

(h) Programın kurum ve kuruluşlara verdiği resmî istatistik görevlerinin yerine getirilmesini izlemek, bu kurumlarca üretilen istatistiklerin uluslararası standartlara uygunluğunu incelemek, kalite kontrolünü yapmak ve bu konularda teknik destek ve koordinasyonu sağlamak.

(l) Ulusal kayıt sistemlerinin oluşturulmasında standartları tanımlamak, uygulamak ve kurumlararası koordinasyon ile uygulanmasını sağlamak.

Başkanlık, yüksek öğretim kurumlarının görevleri saklı kalmak şartıyla, Kurumun görev alanına giren konularda üniversiteler ve diğer eğitim kurumları ile işbirliği yaparak ulusal ve uluslararası eğitim ve araştırma merkezleri kurabilir.

Türkiye İstatistik Kurumu Uzman Yardımcılığı ve Uzmanlığına atanma

Madde 46- Türkiye İstatistik Kurumu Uzman Yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ilâve olarak;

(a) (Değişik: 11/10/2011 - KHK - 662/35 md.) En az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler, mühendislik ve iletişim fakülteleri ile istatistik, matematik, fizik, sosyoloji, psikoloji bölümleri ve Başkanlıkça yönetmelikle belirlenecek fakülte ve bölümlerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt içindeki ya da yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak,

(b) Meslek ve yabancı dil konularında yapılacak yarışma ve yeterlik sınavlarında başarılı olmak,

(c) Sınavın yapıldığı yılın ocak ayının ilk gününde otuz beş yaşını doldurmamış olmak, şarttır.

Birinci fıkraya göre uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl fiilen çalışmak, olumlu sicil almak ve hazırladığı tez kabul edilmek kaydıyla, açılacak yeterlik sınavlarına girme hakkını kazanırlar. Yeterlik sınavlarında başarılı olanlar, İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinden birinde Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan belge ibraz etmeleri hâlinde, Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanı kadrolarına atanırlar.

Tezi kabul edilmeyenlerle, yeterlik sınavlarında başarı gösteremeyenler veya dil belgesini ibraz edemeyenler, durumlarına uygun diğer kadrolara atanırlar. Uzman yardımcılığında geçirilen süre, askerlik hizmetinde veya ücretsiz izinde geçirilen süreler hariç, beş yılı aşamaz.

Uzman yardımcılarının seçilme, tez hazırlama, yeterlik sınavları, yurt içinde ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 78 ve 79 uncu maddelerinde yer alan hükümler çerçevesinde yurt dışında eğitime tâbi tutulmaları ile diğer konulara ilişkin usûl ve esaslar çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

İlgili diğer mevzuatlar:

1. Veri Kalite Kontrol Kurulunun Oluşumu ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (Tamamı)
2. Resmi İstatistik Programı Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge (Madde 5 ve Madde 7)
3. Türkiye İstatistik Kurumu Eğitim ve Araştırma Merkezinin Kuruluşu Görevleri ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik (Madde 8)
4. Türkiye İstatistik Kurumu Uzman Yardımcılığı Giriş ve Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanlığı Yeterlik Sınavları ile Atama ve Yetiştirilmelerine Dair Yönetmelik (İkinci, üçüncü ve dördüncü bölümler)

8

Uygun İstatistiksel İşlemler

Verilerin toplanmasından doğrulanmasına kadar uygulanan tüm istatistiksel süreçler, kaliteli istatistiklerin temelini oluşturur.

GÖSTERGELER

Gösterge 8.1: İdari amaçlar için kullanılan idari veri, tanım ve kavramlara dayanan Avrupa İstatistikleri, istatistiksel amaçlar için gerekli olanlara mümkün olduğunca yaklaşır.

Gösterge 8.2: İstatistiksel araştırmalarda soru formları veri toplamadan önce sistematik olarak test edilir.

Gösterge 8.3: Araştırma tasarımları, örnekleme seçimleri ve tahmin yöntemleri iyi düzenlenir, sürekli gözden geçirilir ve gerekli hallerde revize edilir.

Gösterge 8.4: Verilerin derlenmesi, veri girişi ve kodlamaları sürekli olarak izlenir ve gerekli hallerde revize edilir.

Gösterge 8.5: Uygun düzeltme ve imputasyon (kayıp verilerin tamamlanması) yöntemleri kullanılır, bunlar düzenli olarak gözden geçirilir, revize edilir ve gerekli hallerde güncellenir.

Gösterge 8.6: Revizyonlar standart, iyi yapılandırılmış ve şeffaf usulleri takip eder.

Gösterge 8.7: İstatistik otoriteleri, idari verileri istatistiksel amaçlara daha uygun hale getirmek üzere idari verilerin tasarımına müdahil olurlar.

Gösterge 8.8: İdari verileri istatistiksel amaçlarla kullanma konusunda ortak taahhütte bulunan idari veri üreticileriyle anlaşmalar (protokoller) yapılır.

Gösterge 8.9: İstatistik otoriteleri, veri kalitesinin sağlanmasında idari veri üreticileriyle işbirliği yapar.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

Bilgi isteme, bilgilerin doğruluğunu araştırma, kontrol ve saklama

Madde 7- Başkanlık, Kurumun görev alanına giren konularla ilgili sayım ve araştırmalarda, istatistik üretimi için gerekli gördüğü her türlü ortamdaki veri ve bilgiyi, tüm istatistik birimlerden, Başkanlıkça belirlenen şekil, süre ve standartlarda doğrudan isteme yetkisine sahiptir.

Başkanlık, gerektiğinde verilen veri veya bilgilerin doğruluğunu araştırmaya, kontrol etmeye, ilgililerden ek bilgi ve belge istemeye, araştırma ve kontroller sonucu düzenlenecek belgelerle gerçek veri ve bilgiyi belirlemeye yetkilidir.

Başkanlığın veri ve bilgi derleme ve yayımlama işlemleri dahil her türlü faaliyetleri elektronik ortamda yapılabilir, arşivlenebilir ve elektronik imza kullanılabilir. Elektronik ortamda tutulan bilgilere ilişkin belgeler, bu veri ve bilgilerin kesinleşip kullanıma açık hale gelmesine kadar saklanır ve bu sürenin sonunda imha edilir.

İdari verilere erişim

Madde 9- Kurum ve kuruluşlar, resmi istatistik üretiminde kullanılmak üzere, kendi görev alanları ile ilgili konularda topladıkları, işledikleri ve sakladıkları kayıt ve diğer veri dosyalarını ve her türlü harita ile uzaktan algılanmış veriyi, belirlenen süre içerisinde ücret talep etmeksizin Başkanlığa vermek veya kullanımına açmakla yükümlüdürler.

Ulusal kayıt sistemleri

Madde 10- Kurum ve kuruluşlar kendi görev alanlarına ilişkin ulusal kayıt sistemlerini Başkanlığın belirlediği standartlarda oluşturmak, güncellemek ve Başkanlığın istatistik amaçlı kullanımına açmakla yükümlüdür.

Bu konuda yapılacak her türlü mevzuat çalışmalarında Başkanlığın uygun görüşü alınır.

Türkiye İstatistik Kurumunun Görev ve Yetkileri

Madde 18 (a) Resmi İstatistik Programını hazırlamak.

(b) Program ile belirlenen istatistik faaliyetlerin yürütülmesini organize etmek ve uygulanmasını sağlamak.

(c) Resmi istatistiklerin üretimi sırasında kullanılacak istatistik yöntemleri, tanımları, sınıflamaları ve standartları, ulusal ve uluslararası normlara uygun olarak belirlemek.

(d) Ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim ve teknoloji alanları ile gerekli görülen diğer alanlardaki istatistiklerini derlemek, değerlendirmek, analiz etmek ve yayımlamak.

(e) Resmi istatistik sonuçlarının bilimsel ve teknik açıklamalarını yapmak.

(f) İstatistik alanındaki bilimsel araştırma teknikleri ile istatistik yöntem ve bilgi teknolojilerine ilişkin gelişmeleri takip etmek ve bunların uygulanması için gerekli önlemleri almak.

(g) İstatistik alanındaki ulusal ve uluslararası öncelikleri dikkate alarak istatistik veri ihtiyacı duyulan alanları ve veri derleme yöntemlerini ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde belirlemek.

(h) Programın kurum ve kuruluşlara verdiği resmi istatistik görevlerinin yerine getirilmesini izlemek, bu kurumlarca üretilen istatistiklerin uluslararası standartlara uygunluğunu incelemek, kalite kontrolünü yapmak ve bu konularda teknik destek ve koordinasyonu sağlamak.

(i) Kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsediği temel ilkeler çerçevesinde, Kurumun orta ve uzun vadeli strateji ve politikalarını belirlemek; Kurumun stratejik planlarına, yıllık amaç ve hedeflerine bağlı olarak teşkilat yapısını, hizmet kalite standartlarını, yönetim hizmet ve süreçlerini sürekli geliştirici tedbirler almak.

(j) Programın uygulanmasına ilişkin Yıllık İzleme Raporlarını hazırlamak.

(k) İstatistiki bilgilerin saklanması, kullanıcıya sunulmasını, bu alanlara ilişkin sistemlerin geliştirilmesini ve bu amaçla ulusal ve uluslararası bir bilgi ağı ve bilgi akış sisteminin oluşturulmasını koordine etmek.

(l) Ulusal kayıt sistemlerinin oluşturulmasında standartları tanımlamak, uygulamak ve kurumlararası koordinasyon ile uygulanmasını sağlamak.

(m) Uluslararası düzeyde karşılaştırmalar yapmak amacıyla diğer ülkelere veya ülke gruplarına ait göstergeleri takip etmek, değerlendirmek ve gerekli durumlarda yayımlamak.

(n) İhtiyaç duyulan alanlarda veri üretilmesi, teknik kapasitenin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde araştırma ve teknik yardım projeleri hazırlamak, geliştirmek ve yürütmek.

(o) İstatistikle ilgili konularda diğer ülkelerle ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğini sağlamak ve uluslararası toplantılar düzenlemek.

(p) Kanunla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Başkanlık, yüksek öğretim kurumlarının görevleri saklı kalmak şartıyla, Kurumun görev alanına giren konularda üniversiteler ve diğer eğitim kurumları ile işbirliği yaparak ulusal ve uluslararası eğitim ve araştırma merkezleri kurabilir.

İlgili diğer mevzuatlar:

1. Veri Kalite Kontrol Kurulunun Oluşumu ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (Tamamı)
2. Resmi İstatistik Programı Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge (Tamamı)
3. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Tarafından Üretilen İstatistiki Verilerde Revizyon Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge (Tamamı)
4. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Personelinin Kurumsal Veri Tabanlarına Erişim ve Kullanım Yönergesi (Tamamı)
5. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Bölge Müdürlükleri'nin Üretim Veri Tabanlarına Erişim ve Kullanım Yönergesi (Tamamı)

9

Cevaplayıcı Yükünün Azaltılması

Raporlama yükü kullanıcıların ihtiyaçlarıyla orantılıdır ve cevaplayıcılar açısından aşırı değildir. İstatistik otoriteleri, cevaplama yükünü izler ve zamanla azaltmaya yönelik hedefler belirler.

GÖSTERGELER

Gösterge 9.1: Avrupa İstatistiklerine yönelik taleplerin kapsam ve detayı, mutlak biçimde gerekli olanlarla sınırlıdır.

Gösterge 9.2: Raporlama yükü, araştırma popülasyonuna mümkün olduğu ölçüde dağıtılır.

Gösterge 9.3: İşyerlerinden, gerektiğinde geri dönüşe olanak sağlanması amacıyla, bilgiler mümkün olduğunca kendi hesapları ve elektronik araçlar kullanılarak toplanır.

Gösterge 9.4: Bilgi taleplerinde mükerrerliği önlemek amacıyla mümkün olduğunca idari kaynaklar kullanılır.

Gösterge 9.5: Mükerrer araştırmalardan kaçınmak amacıyla istatistik otoriteleri arasında veri paylaşımı yaygınlaştırılır.

Gösterge 9.6: İstatistik otoriteleri, raporlama yükünü azaltmak maksadıyla veri kaynaklarının birleştirilmesini mümkün kılan önlemleri destekler.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

Resmi İstatistik Programı

Madde 3- Resmi İstatistik Programı, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan konularda üretilecek resmi istatistiklere ilişkin çerçeveyi oluşturur. Sayım ve araştırmalar Program çerçevesinde yapılır.

Program; mevcut kaynakları, cevap verenlerin üzerindeki yükü, fayda-maliyet ilişkisini göz önüne alarak, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyduğu diğer alanlardaki durumunun tespit edilmesi ve izlenmesi için gereken istatistikleri kapsar.

Program, Konseyin istişari görüşleri doğrultusunda Başkanlık tarafından beş yıllık olarak hazırlanır ve Bakanlar Kuruluna sunulur. Program, Bakanlar Kurulu kararının Resmi Gazetede yayımlanmasıyla yürürlüğe girer. Gerekli hallerde Programda değişiklik, ilgili kuruluşların görüşü alınarak Başkanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile yapılır ve Resmi Gazetede yayımlanır. Programın yürütülmesinden Başkanlık sorumludur.

Başkanlık, Programın uygulanması konusunda Konseye sunulmak üzere Yıllık İzleme Raporları hazırlar ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurur.

Ulusal kayıt sistemleri

Madde 10- Kurum ve kuruluşlar kendi görev alanlarına ilişkin ulusal kayıt sistemlerini Başkanlığın belirlediği standartlarda oluşturmak, güncellemek ve Başkanlığın istatistik amaçlı kullanımına açmakla yükümlüdür.

Bu konuda yapılacak her türlü mevzuat çalışmalarında Başkanlığın uygun görüşü alınır.

10

Maliyet Etkinliği

Kaynaklar etkin bir şekilde kullanılır.

GÖSTERGELER

Gösterge 10.1: İstatistik otoritesinin kaynak kullanımı, iç denetim ve bağımsız dış denetim tarafından izlenir.

Gösterge 10.2: Bilgi ve iletişim teknolojisinin verimlilik potansiyelinden, veri toplanması, işlenmesi ve dağıtımı süreçlerinde en iyi şekilde faydalanılır.

Gösterge 10.3: İdari verilerin istatistiksel potansiyelini geliştirmek ve doğrudan anketlere müracaatı kısıtlamak amacıyla önleyici tedbirler alınır.

Gösterge 10.4: İstatistik otoriteleri verimliliği ve etkinliği arttıran standart çözümleri teşvik eder ve uygular.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

Resmi İstatistik Programı

Madde 3- Resmi İstatistik Programı, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan konularda üretilecek resmi istatistiklere ilişkin çerçeveyi oluşturur. Sayım ve araştırmalar Program çerçevesinde yapılır.

Program; mevcut kaynakları, cevap verenlerin üzerindeki yükü, fayda-maliyet ilişkisini göz önüne alarak, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyduğu diğer alanlardaki durumunun tespit edilmesi ve izlenmesi için gereken istatistikleri kapsar.

Program, KONSEYİN İSTİŐARI GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA Başkanlık tarafından beş yıllık olarak hazırlanır ve Bakanlar Kuruluna sunulur. Program, Bakanlar Kurulu kararının Resmi Gazetede yayımlanmasıyla yürürlüğe girer. Gerekli hallerde Programda değişiklik, ilgili kuruluşların görüşü alınarak Başkanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile yapılır ve Resmi Gazetede yayımlanır. Programın yürütülmesinden Başkanlık sorumludur.

Başkanlık, Programın uygulanması konusunda KONSEYE sunulmak üzere Yıllık İzleme Raporları hazırlar ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurur.

İdari verilere erişim

Madde 9- Kurum ve kuruluşlar, resmi istatistik üretiminde kullanılmak üzere, kendi görev alanları ile ilgili konularda topladıkları, işledikleri ve sakladıkları kayıt ve diğer veri dosyalarını ve her türlü harita ile uzaktan algılanmış veriyi, belirlenen süre içerisinde ücret talep etmeksizin Başkanlığa vermek veya kullanımına açmakla yükümlüdürler.

Ulusal kayıt sistemleri

Madde 10- Kurum ve kuruluşlar kendi görev alanlarına ilişkin ulusal kayıt sistemlerini Başkanlığın belirlediği standartlarda oluşturmak, güncellemek ve Başkanlığın istatistik amaçlı kullanımına açmakla yükümlüdür.

Bu konuda yapılacak her türlü mevzuat çalışmalarında Başkanlığın uygun görüşü alınır.

İlgili diğer mevzuatlar:

1. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Ön Mali Kontrol İşlemleri Yönergesi (Tamamı)
2. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği (Tamamı)

İstatistiksel Veri

Mevcut istatistikler kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılar. İstatistikler, Avrupa kalite standartları ile uyumludur ve Avrupa kurumlarının, hükümetlerin, araştırma kurumlarının, işletmeler ile genel olarak kamunun ihtiyaçlarına yönelik hizmet sunar. İstatistiklerin uygun, doğru ve güvenilir, zamanlı, tutarlı, bölge ve ülkeler arası karşılaştırılabilir ve kullanıcılar tarafından kolay erişilebilir olması önem teşkil etmektedir.

11

Uygunluk

Avrupa İstatistikleri kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılar.

GÖSTERGELER

Gösterge 11.1: Kullanıcılarla fikir alışverişinde bulunmak, onların ihtiyaçlarının karşılanmasında mevcut istatistiklerin kullanılabilirliğini ve uygunluğunu izlemek ve ortaya çıkan ihtiyaç ve öncelikleri değerlendirmek üzere süreçler oluşturulur.

Gösterge 11.2: İhtiyaçlar önceliklerine göre çalışma programına yansıtılır ve karşılanır.

Gösterge 11.3: Kullanıcı memnuniyeti düzenli olarak izlenir ve sistematik olarak takip edilir.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

Resmi İstatistik Programı

Madde 3- Resmi İstatistik Programı, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan konularda üretilecek resmi istatistiklere ilişkin çerçeveyi oluşturur. Sayım ve araştırmalar Program çerçevesinde yapılır.

Program; mevcut kaynakları, cevap verenlerin üzerindeki yükü, fayda-maliyet ilişkisini göz önüne alarak, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyduğu diğer alanlardaki durumunun tespit edilmesi ve izlenmesi için gereken istatistikleri kapsar.

Program, Konseyin istişari görüşleri doğrultusunda Başkanlık tarafından beş yıllık olarak hazırlanır ve Bakanlar Kuruluna sunulur. Program, Bakanlar Kurulu kararının Resmi Gazetede yayımlanmasıyla yürürlüğe girer. Gerekli hallerde Programda değişiklik, ilgili kuruluşların görüşü alınarak Başkanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile yapılır ve Resmi Gazetede yayımlanır. Programın yürütülmesinden Başkanlık sorumludur.

Başkanlık, Programın uygulanması konusunda Konseye sunulmak üzere Yıllık İzleme Raporları hazırlar ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurur.

İlkeler

Madde 4- Resmi istatistiklerin kalitesinin geliştirilmesi için Program kapsamında üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistiki gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır.

Resmi istatistiklerin gerçekleri yansıtmasının sağlanması, tüm kullanıcılara tarafsız ve eş zamanlı olarak sunulması, gizlilik ilkesine riayet edilmesi, kamuoyunun bilgi edinme hakkının gözetilmesi temel esaslardır.

Resmi istatistiklerin kalitesinin ve ilkelere uygunluğunun değerlendirilebilmesi için gerekli tüm bilgiler ve resmi istatistik üretiminde kullanılan yöntemler kamuoyuna açıklanır.

Programı uygulayan tüm kurum ve kuruluşlar ile görevliler, bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak her türlü düzenleyici işlemlerde belirtilen ilkelere uymakla yükümlüdür.

Uygulama esasları

Madde 5- Programda; üretilen tüm resmi istatistiklerin amaç, kapsam, yöntem, sıklık, iş planı ve dağıtım ilkeleri ile çalışmayı yürütecek ve koordine edecek kurum ve kuruluşlar açıkça belirtilir.

Söz konusu kurum ve kuruluşlar, Programda kendilerine verilen görev ve sorumlulukları belirtilen zamanda yerine getirmekle yükümlüdür. Bu görev ve sorumluluklar Programın yürürlüğe girmesiyle başlar.

Madde 6- Resmi istatistikler Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı ve Programda belirtilen kurum ve kuruluşlar tarafından üretilir, dağıtılır ve yayımlanır. Kurum ve kuruluşların, görev alanları ile ilgili resmi istatistiklere ilişkin veri derleme, değerlendirme ve yayımlama görev ve yetkisi Programda açıkça belirtilir. Bu kurum ve kuruluşlar, talep edilmesi durumunda, derlenen verileri istenilen zamanda Başkanlığa vermekle yükümlüdür. Diğer yasal düzenlemelerdeki gizlilik hükümleri belirtilerek Kuruma iletilen veri ve bilgilerin korunmasında ve saklanmasında söz konusu gizlilik hükümleri aynen uygulanır. Başkanlık, kurum ve kuruluşlar tarafından derlenen resmi istatistikleri de yayımlayabilir ve dağıtabilir.

Kurum ve kuruluşların Programda yer almayan istatistiki konulardaki çalışmaları ile gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişiliğine sahip kuruluşlarca yapılan sayım veya araştırmalara ait sonuçlar resmi istatistik olarak kabul edilmez.

İstatistiki sonuçlar içeren araştırma faaliyetleri yürüten gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişiliğine sahip kuruluşlar, araştırmalarının sonuçlarını basın ve yayın yoluyla kamuoyuna açıklamaları halinde, araştırmanın kapsam, örnekleme yöntemi ve örnek hacmi, veri derleme yöntemi ve uygulama zamanını araştırma sonuçlarıyla birlikte kamuoyuna açıklamakla yükümlüdürler.

Türkiye İstatistik Kurumunun görev ve yetkileri

Madde 18 (g) İstatistik alanındaki ulusal ve uluslararası öncelikleri dikkate alarak istatistikî veri ihtiyacı duyulan alanları ve veri derleme yöntemlerini ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde belirlemek.

İstatistik Konseyi

Madde 20- Programın hazırlanmasına, uygulanmasına, resmi istatistiklerin gelişimine ve işlevlerine ilişkin tavsiyelerde bulunmak, resmi istatistik ihtiyaçlarını tespit etmek, değerlendirmek ve ileriye yönelik görüş ve önerileri kapsayan çalışmalar yapmak üzere İstatistik Konseyi oluşturulmuştur.

(Değişik ikinci fıkra: 9/5/2012-6304/25 md.) Konsey; Bakanlık müsteşarları, Hazine Müsteşarı, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı, Gelir İdaresi Başkanı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı, Devlet Personel Başkanı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı, Yükseköğretim Kurulunca farklı ana bilim dallarında görev yapanlar arasından seçilecek üç öğretim üyesi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Başkanı, Vergi Konseyi Başkanı, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı, istatistik alanında faaliyet gösteren ve en fazla öğretim elemanı üyeye sahip sivil toplum kuruluşunun başkanı, istatistikî sonuçlar içeren araştırma faaliyetleri yürüten gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerinin üye olduğu en fazla üyeye sahip sivil toplum kuruluşunun başkanından oluşur. Konsey üyeleri, toplantılara katılamamaları halinde, yerlerine yetkilendirilmiş birer temsilci görevlendirirler.

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı ve Başkan yardımcıları Konseyin doğal üyesidir. Konsey yılda en az bir defa toplanır.

Konseyin görüşeceği konuların özelliklerinin gerektirmesi halinde, diğer kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ve Başkanlık yetkilileri oy hakkı olmaksızın Konsey toplantılarına çağrılabilir.

Kurum Başkanı, Konseyin de başkanıdır. Konseyin sekretarya hizmetleri Başkanlık tarafından yürütülür.

Konseyin çalışmaları için yapılacak giderler Kurum bütçesine konulacak ödenekten karşılanır. Konseyin çalışma usul ve esasları Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

İlgili diğer mevzuatlar:

1. İstatistik Konseyi Yönetmeliği (Madde 6)
2. Resmi İstatistik Programı Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge (Madde 5 ve Madde 7)

12

Doğruluk ve Güvenilirlik

Avrupa İstatistikleri gerçeği, doğru ve güvenilir bir biçimde yansıtır.

GÖSTERGELER

Gösterge 12.1: Veri kaynağı, ara sonuçlar ve istatistiksel veriler düzenli olarak değerlendirilir ve geçerliliği denetlenir.

Gösterge 12.2: Örneklem hataları ve örneklem dışı hatalar ölçülür ve Avrupa standartlarına göre sistematik olarak belgelendirilir.

Gösterge 12.3: Revizyonlar, istatistiksel süreçleri geliştirmek üzere düzenli olarak analiz edilir.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

İlkeler

Madde 4- Resmi istatistiklerin kalitesinin geliştirilmesi için Program kapsamında üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistiki gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır.

Resmi istatistiklerin gerçekleri yansıtmasının sağlanması, tüm kullanıcılara tarafsız ve eş zamanlı olarak sunulması, gizlilik ilkesine riayet edilmesi, kamuoyunun bilgi edinme hakkının gözetilmesi temel esaslardır.

Resmi istatistiklerin kalitesinin ve ilkelere uygunluğunun değerlendirilebilmesi için gerekli tüm bilgiler ve resmi istatistik üretiminde kullanılan yöntemler kamuoyuna açıklanır. Programı uygulayan tüm kurum ve kuruluşlar ile görevliler, bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak her türlü düzenleyici işlemlerde belirtilen ilkelere uymakla yükümlüdür.

Madde 7- Başkanlık, Kurumun görev alanına giren konularla ilgili sayım ve araştırmalarda, istatistik üretimi için gerekli gördüğü her türlü ortamdaki veri ve bilgiyi, tüm istatistiki birimlerden, Başkanlıkça belirlenen şekil, süre ve standartlarda doğrudan isteme yetkisine sahiptir.

Başkanlık, gerektiğinde verilen veri veya bilgilerin doğruluğunu araştırmaya, kontrol etmeye, ilgililerden ek bilgi ve belge istemeye, araştırma ve kontroller sonucu düzenlenecek belgelerle gerçek veri ve bilgiyi belirlemeye yetkilidir.

Madde 41- Başkanlıkta, Başkanlığın merkez ve taşra teşkilâtının istatistik çalışmaları ve Programda yer alan istatistiklerin üretimine yönelik alan çalışmaları ile diğer kayıtlardan başlayıp, verilerin yayımlanmasına kadar geçen tüm süreçleri bilimsellik ve uluslararası standartlara uygunluk açısından incelemek ve değerlendirmek ve gerektiğinde yrinde kalite kontrol çalışmaları yapmak üzere Veri Kalite Kontrol Kurulu oluşturulur.

İlgili diğer mevzuatlar:

1. Veri Kalite Kontrol Kurulunun Oluşumu ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (Madde 4, Madde 6 ve Madde 7)
2. Resmi İstatistik Programı Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge (Madde 5 ve Madde 7)
3. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Tarafından Üretilen İstatistiki Verilerde Revizyon Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge (Tamamı)

13

Zamanlılık ve Dakiklik

Avrupa İstatistikleri, zamanlılık temelinde ve yayımlama takvimine uygun olarak açıklanır.

GÖSTERGELER

Gösterge 13.1: Zamanlılık, Avrupa ve diğer uluslararası açıklama standartlarını karşılar.

Gösterge 13.2: İstatistiklerin açıklanmasına yönelik standart günlük bir zaman, kamuoyuna bildirilir.

Gösterge 13.3: İstatistiklerin dönemselliğinin belirlenmesinde, mümkün olduğu ölçüde, kullanıcı ihtiyaçları göz önünde bulundurulur.

Gösterge 13.4: Yayımlama takviminden muhtemel sapmalar, önceden kamuoyuna bildirilir ve yeni bir tarih belirlenir.

Gösterge 13.5: Geçici sonuçlar, kabul edilebilir düzeyde isabete sahip oldukları ve yayımlanmalarının faydalı olacağına kanaat getirildiği takdirde açıklanabilir.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

İstatistik sonuçlarına erişim

Madde 12- Başkanlık ve Programda yer alan kurum ve kuruluşlar, üretilen resmi istatistiklere, Programda belirtilen standart ve yayın tarihine uyarak, tüm kullanıcıların kolay ve eşit şartlarda erişmesini sağlayacak tedbirleri alırlar.

Kurum tarafından derlenen istatistiki bilgiler, kullanıma açılmadan önce herhangi bir şahsa veya makama verilemez.

İlgili diğer mevzuat:

Resmi İstatistik Programı Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge (Madde 7.a)

14

Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik

Avrupa İstatistikleri kendi içinde ve zaman içinde tutarlı, bölgeler ve ülkeler arasında karşılaştırılabilir; farklı kaynaklardan birbiri ile ilgili verilerin birleştirilmesi ve ortak olarak kullanılması mümkündür.

GÖSTERGELER

Gösterge 14.1: İstatistikler kendi içinde uyumlu ve tutarlıdır (aritmetik ve muhasebe özdeşliklerinde gözlemlendiği gibi).

Gösterge 14.2: İstatistikler makul bir zaman dilimi için karşılaştırılabilir.

Gösterge 14.3: İstatistikler farklı anket ve kaynaklardan, kapsam, tanım, birim ve sınıflamalar bakımından ortak standartlar temelinde derlenir.

Gösterge 14.4: Farklı kaynaklardan elde edilen ve farklı zamanlılıklara sahip istatistikler karşılaştırılabilir ve uyumlaştırılabilir.

Gösterge 14.5: Verilerin uluslararası karşılaştırılabilirliği, Avrupa İstatistik Sistemi içerisinde Avrupa İstatistik Sistemi ile diğer istatistik sistemleri arasındaki periyodik değişimlerle güvence altına alınır. Metodolojik çalışmalar, üye devletler ile Eurostat arasındaki yakın işbirliği ile yürütülür.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

İlkeler

Madde 4- Resmi istatistiklerin kalitesinin geliştirilmesi için Program kapsamında üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistiki gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır.

Resmi istatistiklerin gerçekleri yansıtmalarının sağlanması, tüm kullanıcılara tarafsız ve eş zamanlı olarak sunulması, gizlilik ilkesine riayet edilmesi, kamuoyunun bilgi edinme hakkının gözetilmesi temel esaslardır.

Resmî istatistiklerin kalitesinin ve ilkelere uygunluğunun değerlendirilebilmesi için gerekli tüm bilgiler ve resmî istatistik üretiminde kullanılan yöntemler kamuoyuna açıklanır.

Programı uygulayan tüm kurum ve kuruluşlar ile görevliler, bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak her türlü düzenleyici işlemlerde belirtilen ilkelere uymakla yükümlüdür.

Sınıflamalar

Madde 11- Kurum ve kuruluşlar, Başkanlık tarafından oluşturulan istatistik amaçlı tanım ve sınıflamaları kullanmakla; kendi ihtiyaçları doğrultusunda belirleyecekleri sınıflamaları kullanmaları halinde ise, Başkanlığın belirlediği sınıflamalara dönüştürülmesini sağlayacak tedbirleri almakla yükümlüdür.

Türkiye İstatistik Kurumunun görev ve yetkileri

Madde 18 (c) Resmî istatistiklerin üretimi sırasında kullanılacak istatistikî yöntemleri, tanımları, sınıflamaları ve standartları, ulusal ve uluslararası normlara uygun olarak belirlemek.

(m) Uluslararası düzeyde karşılaştırmalar yapmak amacıyla diğer ülkelere veya ülke gruplarına ait göstergeleri takip etmek, değerlendirmek ve gerekli durumlarda yayımlamak.

İlgili diğer mevzuat:

Resmî İstatistik Programı Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge (Madde 5)

15

Erişilebilirlik ve Açıklık

Avrupa İstatistikleri açık ve anlaşılabilir bir şekilde sunulur, uygun ve elverişli bir biçimde açıklanır, destekleyici metaveri ve kılavuzla birlikte tarafsız bir şekilde mevcut ve erişilebilirdir.

GÖSTERGELER

Gösterge 15.1: İstatistikler ve ilgili metaveriler; doğru yorum ve anlamlı karşılaştırmaları olanaklı kılacak biçimde sunulur ve arşivlenir.

Gösterge 15.2: Yayınlarda, modern bilgi ve iletişim teknolojilerinin yanı sıra gerekli hallerde geleneksel basılı kopya kullanılır.

Gösterge 15.3: Gerekli hallerde, özel tasarlanmış analizler kullanılır ve bu husus kamuoyuna duyurulur.

Gösterge 15.4: Araştırma amacıyla sınırlı olmak üzere mikro veriye erişime izin verilebilir ve bu husus özel kurallara ve protokollere tabidir.

Gösterge 15.5: Metaveriler, standartlaşmış metaveri sistemlerine göre belgelenir.

Gösterge 15.6: Kullanıcılar, idari verilerin kullanımını da kapsayan istatistiksel süreçlerin metodolojisi hakkında sürekli bilgilendirilir.

Gösterge 15.7: Kullanıcılar, Avrupa İstatistikleri kalite kriterlerine göre istatistiksel verilerin kalitesi hakkında sürekli bilgilendirilir.

5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda yer alan ilgili madde(ler)

İlkeler

Madde 4- Resmi istatistiklerin kalitesinin geliştirilmesi için Program kapsamında üretilen istatistikler, güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, istatistiki gizlilik, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanır ve uygulanır.

Resmi istatistiklerin gerçekleri yansıtmasının sağlanması, tüm kullanıcılara tarafsız ve eş zamanlı olarak sunulması, gizlilik ilkesine riayet edilmesi, kamuoyunun bilgi edinme hakkının gözetilmesi temel esaslardır.

Resmi istatistiklerin kalitesinin ve ilkelere uygunluğunun değerlendirilebilmesi için gerekli tüm bilgiler ve resmi istatistik üretiminde kullanılan yöntemler kamuoyuna açıklanır.

Programı uygulayan tüm kurum ve kuruluşlar ile görevliler, bu Kanunda ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak her türlü düzenleyici işlemlerde belirtilen ilkelere uymakla yükümlüdür.

İstatistik sonuçlarına erişim

Madde 12- Başkanlık ve Programda yer alan kurum ve kuruluşlar, üretilen resmi istatistiklere, Programda belirtilen standart ve yayın tarihine uyarak, tüm kullanıcıların kolay ve eşit şartlarda erişmesini sağlayacak tedbirleri alırlar.

Kurum tarafından derlenen istatistiki bilgiler, kullanıma açılmadan önce herhangi bir şahsa veya makama verilemez.

Bireysel verilerin kullanımı

Madde 14- Bireysel veriler, istatistiki birimlerin doğrudan veya dolaylı olarak tanınmasına yol açacak bölümleri gizlendikten sonra, münferit birimlere atıfta bulunmayan bilimsel amaçlı araştırmalarda kullanılması kaydı ve Başkanlığın yazılı izniyle verilebilir. Bireysel verileri kullanma hakkı elde edenler, bu verileri üçüncü şahıslara veremezler.

İlgili diğer mevzuatlar:

1. Resmi İstatistik Programı Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge (Madde 4, Madde 7)
2. Türkiye İstatistik Kurumu Mikro Veriye Erişim ve Kullanımı Hakkında Yönerge (Madde 5, Madde 6) yerel birimlerle koordinasyonu sağlamaktan doğrudan Başkana karşı sorumludur.

